

О. В. Гладкий

Зімбабве, Республіка Зімбабве

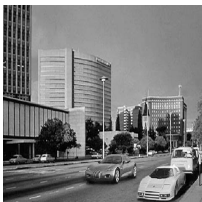
ЗИМБАБВЕ, Республіка Зімбабве (Zimbabwe, Republic of Zimbabwe) – держава у Південній Африці. На Пн. межує із Замбією, на Пд. – з ПАР, на Пд. Зх. і Зх. – з Ботсваною. Площа 390,6 тис. км². Насел. 12,31 млн осіб (2007): шона – 80 %, матабеле (ндебеле) – 19 %. Природ. приріст насел. 2,8 % (при рівні фертильності 3,7 дітей на жінку). Міське насел. складає 32 %. Мови: англ. (держ.), шона (чишона), синдебеле. Віросповідання: місц. традиц. вірування – 45 %, протестантизм і католицизм – 55 %. Адм. поділ: 8 провінцій і 2 міста. Столиця – Гараре (1,97 млн осіб). Найбільші міста (тис. осіб, 2007): Булавайо (713,3), Читунгвіза (352,2), Мутаре (193,6), Гверу (148,9). Держ. устрій – республіка. Глава держави – президент. Законодав. орган – однопалат. парламент (Нац. асамблея). Грош. одиниця – зімбабвій. дол. Член ООН, Афр. союзу, МВФ, СОТ.

У 12–17 ст. на тер. сучас. З. і Мозамбіку існувала держава народу шона Мономотапа. До серед. 19 ст. значна частина країни була об'єднана під владою Моселекатсе – верхов. вождя народу матабеле (ндебеле). Наприкінці 1880-х рр. ця тер. була захоплена англ. колонізаторами на чолі із С. Родсом і одержала назву Пд. Родезія. Від 1923 – автономна колонія Великої Британії. 1953–63 – у складі Федерації Родезії і Ньясаленду. 1965 «білий уряд» на чолі з І. Смітом однобіч. актом проголосив незалежність Пд. Родезії (від 1970 – Респ. Родезія). Збройна боротьба африканців проти расист. режиму «білої меншості» призвела до проголошення 1980 незалеж. держави З. у складі Британ. співдружності націй (входила до 2003). Президент Р. Мугабе 2001 розпочав кампанію з вигнання білих фермерів з країни і роздачі їхніх володінь учасникам визв. боротьби.

Значну частину тер. займають плато Матабеле і Машона (вис. 800–1500 м), оточені й частково розчленов. крайовими хребтами: на Пн. – Умвукве, на Пд. Зх. – Матопо, на Сх. – Ін'янґа з г. Ін'янґані (2596 м). Інколи рівнинне плато порушується граніт. піками та виходами докембрій. фундаменту на поверхню. Клімат на Пн. субекваторіал., на Пд. – тропіч. Середньорічна температура від +15 до +25 °С, кількість опадів 1000 мм. Найбільші річки – Замбезі та Лімпопо. 23 % тер. З. вкрито лісами. Рослинність представлена саванами і рідколіссями, на Пд. Зх. – опустелені савани з низькорослими акаціями, колючими чагарниками та розрідженим трав'яним покривом. На вододілах і сухих схилах гір – ділянки трав'янистої савани з переважанням злакових рослин; на вологих сх. схилах хребта Ін'янґа

– вологі вічнозелені ліси. Серед представників фауни – зебри, буйволи, слони, носороги, жирафи, леви, леопарди, бегемоти, кабани, крокодили. У З. – значна кількість заповідників, нац. парків (Мана-Пулс із зоною сафарі) і ландшафт. заказників (Уанкі, Вікторія-Фоллс, Матопос та ін.). На р. Замбезі (частково на тер. З.) – знаменитий водоспад Вікторія та велике водоймище Кариба. З. – аграрно-індустр. країна з розвинутою гірн.-видобув. пром-стю. Є родовища хромітів (одне з перших місць у світі), кам'яного вугілля (2-е м. в Африці), золота, берилію, літію, міді, вольфраму, олова, смарагдів, бокситів, заліз. руд. Розвинені чорна і кольорова металургія, машинобудування, хім. та нафтохім., легка (текстил., швейна, взуттєва) промисловості. ВВП становить 4,9 млрд дол. США, у розрахунку на одну особу – 200 дол. США. Пром. підприємства, рудники, плантації, ферми зосереджені переважно вздовж залізниці Булавайо–Гараре–Умталі. Осн. с.-г. культури: тютюн (гол. експортна культура), цукр. тростина, бавовник, кукурудза. У пд. і центр. р-нах поширене інтенсивне товарне тваринництво. Серед традиц. ремесел – виготовлення орнаментов. керам. посуду, килимів-аплікацій зі шкір, плетіння. Експортує золото, платину, феросплави, тютюн, бавовник, цукр. тростину, квіти; осн. торг. партнери: ПАР, Китай, Японія, Замбія, Нідерланди, США, Італія, Німеччина. Імпортує машини й обладнання, нафту і нафтопродукти, хімікати, продовольчі товари; осн. торг. партнери: ПАР, Китай, Ботсвана. Розвинений туризм. Осн. об'єкти туризму: Музей королеви Вікторії, Нац. галерея З., англікан. та католиц. собори у Гарарі, Музей військ. історії у Гверу, Нац. музей, будинок уряду, руїна Камі (12–17 ст.) у Булавайо. Дипломат. відносини з Україною встановлено 25 січня 1992.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Зімбабве, Республіка Зімбабве / О. В. Гладкий // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-16170>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).